

Jože Kramberger: Kruh in pol .2003

Kruh so nekdaj častili, danes ga najdemo v smeteh. Starejši študenti v podporo projektu evropskega združenja DANET

Starejši študenti novinarstva so se priključili projektu združenja DANET Vest iz Slovenije

Študenti novinarstva na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje, združenju za izobraževanje in družbeno vključenost so se pridružili prizadevanjem DANET in projektu tega mednarodnega združenja "Okusi Donave: vino, kruh začimbe". Srečujejo in srečevali bodo številne sogovornike vseh starosti, pisali o različnih vidikih kruha, našega osnovnega živila. Nazadnje bodo združili moči in pripravili spletno publikacijo o kruhu, nekakšen foto esej s portreti sogovornikov (zvečine starejših) in njihovimi pripovedmi o kruhu. Zdi se, da študente novinarje v tem času bolj zanima sam proces srečavanja in odkrivanja kot pa cilj, spletna objava. Zakaj? Ker jim proces priprave omogoča srečanja in povezovanje, pa tudi učenje. Omogoča jim darovanje znanja za doseganje skupnega cilja, darovanje pa, to vemo, ljudi poveže med seboj.

Ohranjanje nesnovne kulturne dediščine?

Takoj za ugodjem, ki ga povzroči uživanje vina ali kruha, je največje ugodje nedvomno pripovedovanje o vinu, ki nas naredi vesele, o vinu, ki ne gre v glavo, o kruhu, ki je hrustljiv. Pripovedovanje o vinu in kruhu. Pripovedovanje zgodb. Zgodbe so naša nesnovna kulturna dediščina, zapisovanje zgodb je možnost ohranjanja kulture in ustvarjanje novega dela, novih priložnosti za ekonomski razvoj.

Pečenje, kuhanje, gastronomija, posvečanje gostom so socialne prakse, a hkrati gre tudi za tradicijo, običaje, ki jih popisujejo strokovnjaki, kritiki, pisatelji, pesniki. Gre za običaje in navade posameznikov in skupnosti. Še več, naša identiteta se tesno povezuje s kruhom, ki ga pečejo v našem kraju ali regiji. Kruh na Primorskem je drugačen od kruha na Koroškem. Primorci so drugačni od Korošcev. Tega ni moč zanikati. "Povej mi, kakšen kruh ješ, in povem ti kdo si.", bi lahko dejali.

Kruh ima svoje mesto v gastronomiji. Kakovost restavracije ali gostilne merimo po kakovosti kruha. "Uf, imajo dober kruh!" Kruh je značilen za gastronomijo posameznega okolja, kamor spadajo naše raznolike kuhinje in naša raznolika mnenja o hrani. Ta se oblikujejo pod vplivom družine, izobrazbe, tradicije, pa tudi izkušenj.

V projektu združenja DANET so številni partnerji iz držav vzdolž Donave. Odkrivajo, ali znova odkrivajo kruh in govorico kruha. Kako so o kruhu pripovedovali nekoč in kako danes, to bi radi zvedeli, to bi nam radi povedali.

Za pripravo spletne objave potrebujejo različno znanje in spretnosti

Kmalu po tistem, ko so se študenti novinarji odločili za sodelovanje, se je pričelo vrteti. Začetna zamisel, začetne naloge in pod naloge so se pričele širiti, spreminjati, kakor se spreminja snežena kepa, ki se skotali po hribu navzdol. Vse večja je, vse več snega zajame vase. To je, mislim, tipično za projekte. Rastejo, se spreminjajo.

Alenka, ena od študentk novinark je že napisala članek za NEDELJSKI DNEVNIK. Hkrati so jo drugi študenti novinarji imenovali za urednico nastajajoče spletne objave v slovenskem in angleškem jeziku.

Metka, druga študentka novinarka bo obiskala odročno vasico in staro gospo, ki živi sama in tudi sama skrbi zase, in kar je še lepše, rada peče kruh. Vsake tri dni zakuri peč, uživa v domači toploti, ki se razlije po hiši. Gospa je pripravljena svoje zgodbe in recepte zaupati bralcem. Njeni izkustveni "triki" so vredni posnemanja. Največ pa, kar nam njen kruh ponudi, pa naj bo iz takšne ali drugačne moke, je to, da je tako božansko okusen, da se mu človek ne more upreti. Kruh gospo potegne v preteklost. Z otožnostjo se ga spominja.

Spet nekdo drug bo srečal družine, ki mu bodo zaupale svoje družinske skrivnosti in spomine na kruh. Ne le obredi, marveč tudi njihove vrednote in prepričanja bodo prišli do izraza. Pa morda tudi "etika" kruha. V zvezi s kruhom se je nekoč vedelo, kaj je dobro in kaj ni. Pa veliko čustev je včasih sprožal kruh. Kot osnovno živilo je kruh zmeraj izvor vrste zapovedi in prepovedi. Seveda ekonomske, družbene, politične spremembe tudi oblikujejo odnos posameznih rodov do kruha. Nekdo, ki se rodi v času izobilja, ima drugačen odnos do kruha kot tisti, ki je stradal kruha med vojno.

Tone, eden od študentov novinarjev, rad fotografira. Njemu so sošolci zaupali to nalogo in še marsikaj drugega.

Zdenka se bo srečala s predsednico mladinske organizacije. Poskušala bo zvedeti, kako danes živijo revni in novi revni. Imeti dostop do osnovnih živil je danes vprašanje družbene pravičnosti. Neznosno je, da 2% svetovnega prebivalstva poseduje večino svetovnega bogastva.

Francija. Kruh so si služili v tamkajšnjih gozdovih. 1934

Šel je s trebuhom za kruhom

Andrejka se bo pogovarjala z Marjanom, ki je nekoč delal v tujini. V slovenščini pravimo, da gremo s trebuhom za kruhom. Tako je šel tudi Marjan. Pa je kruh v tujini slajši? To je aktualno vprašanje zdaj, ko se povečuje mobilnost vseh, pa tudi zdaj, ko mladi izobraženci odhajajo in postanejo ekonomski migranti. Odhajajo tudi iz držav, ki so bile nekoč tradicionalno države, kamor so se drugi priseljevali.

Kruh bi navsezadnje bil dober že, če bi ga zmesili le iz moke, kvasa, vode in soli, če pa dodamo še kakšno seme, je še slajši. Če jemo kruh zato, ker smo lačni, verjetno posežemo po takšnem temnem z mnogimi semeni. Bel kruh pa tudi ima svoj okus in mehkobo. Tako se bo Neda pogovarjala s prodajalko kruha. Kakšen kruh ljudje kupujejo, koliko je treba zanj odšteti?

Milena se bo srečala z mladimi, da zve, če je kruh še spoštovan. Najverjetneje ni, a zagotovo ne vemo, kajne?

Ljubica, nekoč ravnateljica osnovne šole, se bo podala k učencem . Kako oni gledajo na kruh? So razlike med njimi?

Pavla se bo pogovarjala z izbranimi, družbeno angažiranimi intelektualci. Vse več je revnih. Kakšna je struktura njihove porabe. Koliko porabijo za življenjske potrebščine v posameznih gospodinjstvih?

Andrej se bo srečal z znano sociologinjo. Kako preživeti brez kruha?. Kaj je naloga države?

Tu se zgodba prične.

Tatjana se bo pogovarjala s kmeti. Ali poznamo postopek, ki nas vodi do kruha?

Duša se bo srečala z mladima arhitektkama, ki sta nedavno opremili svojo prodajalnico kruha. In spregovorila bo o kruhu s sociološkega vidika.

Neva, mentorica se bo podala v Mozirje k slikarju Jožetu Krambergerju. Obiska se veseli, Njegove podobe kruha so jo očarale. Resnične so, tako zelo, da bi kruh kar snedli.

Dušana Findeisen

Jože Kramberger, Krofi

Slike so bili dodane s prijaznim dovoljenjem slikarja Jožeta Krambergerja